

FORA PISTA

Albert Mestre

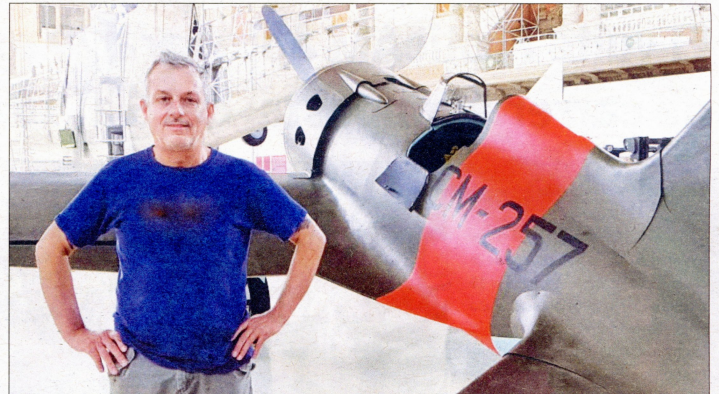

“Tant pilots republicans com alemanys van confraternitzar amb la gent de la Sénia”

JOSÉ R. BELLAUBÍ CABALLER (LA SÈNIA, 1957)

Ha estat pilot, capità de la marina mercant i empresari.

És impulsor del Centre d'Aviació Històrica de la Sénia

No sé si hi ha molta gent sabedora del patrimoni aeronàutic de la Sénia.

Cada vegada més. És un patrimoni que existia, però que estava oblidat.

Un aeròdrom a la Sénia, d'entrada, sona estrany.

En el context de la Guerra Civil no ho era gens. Està enclavat en un punt estratègic, prop dels tres fronts més importants: Terol, València i l'Ebre.

I per què a la Sénia i no en un altre poble?

En la guerra no hi ha res casual. El principal avantatge, a banda de la situació estratègica, és que la Sénia no és inundable. El govern republicà va construir este aeròdrom amb voluntat de perdurar.

Es van tallar 9.000 oliveres per a construir-lo.

Per a construir-hi una pista de 1.100 metres, pensada per a acollir grans avions. Sacrificar aquelles oliveres s'entenia en un context d'una guerra que, d'altra banda, va ser profitosa per a l'economia senienca.

Els mites Túpov i Polikàrov russos van ser els primers avions a arribar.

Serien l'equivalent als F-18 o Eurofighter actuals. El primer vaixell amb avions russos va arribar l'octubre de 1937. El més potent era l'esquadrilla de katuskes del Grup 24, primer pilotats per russos, després per espanyols. Els republicans van patir molt, però l'arma d'aviació era la més moderna, entusiasta i ben organitzada que tenien.

I dels republicans als alemanys en pocs mesos.

L'abril de 1938, la Legió Còndor alemanya s'instal·la a la Sénia, després que la zona haja caigut en mans de Franco. I els alemanys es troben un aeròdrom construït i en ple funcionament.

L'aviació russa és substituïda per la temuda Luftwaffe, la força aèria nazi.

Acabats d'arribar, ja volaven els primers Stuka.

“El govern de la República va construir a la Sénia un aeròdrom pensat per a perdurar. Amb l'ocupació franquista, va caure en mans dels alemanys”

“La Legió Còndor alemanya es va instal·lar a la Sénia i va aprofitar el suport a Franco per a provar la capacitat destructora de la seua aviació”

“Som una colla d'entusiastes de l'aviació i la història que volem explicar és el paper de l'aeròdrom senienca durant la guerra”

Uns bombarders que van assetjar els pobles del nord de Castelló.

La prioritat de Franco, en aquell moment, era conquerir València. I els alemanys van ajudar-lo provant la capacitat destructiva de les seues armes.

Com va ser la convivència de tant soldat amb el veïnat de la Sénia?

Els republicans, que van estar-hi poc temps, eren extremadament educats i amables. Estaven allotjats en cases, com a convidats.

I els alemanys?

Es van organitzar diferent. Venien per a estades de 4 mesos. Els oficials es van establir en les cases dels més rics del poble. La tropa i els suboficials vivien a l'escola i en tendes al camp d'aviació.

La força aèria alemanya hi va destinar molts efectius.

Més de dos mil, en un poble de 3.500 habitants.

La seua presència devia ser abrumadora.

Sí, però recordem que per als alemanys esta era una guerra amable. La relació amb la gent de la Sénia va ser correcta.

És xocant, sobretot sabent el que van acabar fent després els nazis a Europa.

Alemanya era llavors un país que s'estava armant. I l'exèrcit que tenia era professional. Eren nazis perquè l'estat era nazi, però la connotació era una altra. A la Sénia, no tenien motius per a subjugar la població. Aquí, tothom parla bé tant dels republicans com dels alemanys. Van confraternitzar amb tots.

Fins a quin punt?

Algun pilot republicà va tornar i es va instal·lar per la zona. Els alemanys, òbviament, no es van poder quedar perquè els van reclamar per a la 2a Guerra Mundial. Però tenim constància de relacions amb noies del poble i, sobretot, de l'amistat que va que-

dar amb diferents famílies.

Alguna anècdota curiosa.

Amb els primers turistes, van arribar al poble alemanys que hi havien estat destinats durant la Guerra Civil. Es dona el cas d'un soldat que va anar a recollir, al cap dels anys, el rellotge que havia portat a reparar a Casa Godes. Dècades després, ell conservava el resguard i el rellotger va trobar el rellotge i li va entregar.

M'explica que els alemanys van trobar la manera de desestressar-se.

Van muntar un bordell, amb noies que portaven de fora. Era gratuït i calia inscriure-s'hi. Hi havia un oficial al capdavant. L'últim bombardeig republicà va estar a punt d'ensorrar-lo.

Vostè ha estat pilot, capità de vaixell i empresari del moble. I ara alcalde.

Sempre m'ha agradat el mar i el cel. L'empresa vaig agafar-la quan va morir el meu pare. Després d'intentar ser pilot a través de l'exèrcit, em vaig treure el títol pel privat. Llavors em vaig fer a la mar. Si hagués continuat la carrera de pilot, segurament ara restauraria vaixells.

Però s'ha dedicat a construir i restaurar avions.

Un d'ells, un Túpov, s'ha pogut veure els últims mesos en l'exposició de l'artista Francesc Valls al MNAC. Una mostra que ens ha visibilitzat molt.

Què ha d'acabar sent el Centre d'Aviació Històrica de la Sénia?

Els entusiastes de l'aviació que hem treballat en la recuperació de l'aeròdrom volem mantenir la nostra independència. Tenim el suport de l'ajuntament i particulars, i treballem de manera col·laborativa amb el Museu de l'Exèrcit de l'Aire i altres entitats amb l'objectiu de continuar explicant la història de l'aviació a la Sénia i el seu paper en la Guerra Civil.